

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXV (29)

Štev. (No.) 38

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

23. septembra 1976

Zakaj se Rusija bori za svetovno nadoblast?

Štefan Kasiliewsky, 65 let star, je brez dvoma eden najodličnejših poljskih publicistov. Je katoličan, poslanec predvojnega demokratičnega „sejma“, protimarksist, ki so mu rdeči oblastniki že večkrat prepovedali pisanje in potovanje zaradi njegovega ostrega peresa, a mu je vedno znova mogoče dobiti obliko, da pove svoje misli brez ozira na posledice. Nedavno je mogel pol leta potovati po deželah svobodnega sveta. Kot sad svojih opazovanj s potovanja in poznanja lastne rdeče domovine in nje mogočne sosedne in varuhinje, sovjetske Rusije, je v dunajskem časopisu „Die Presse“ z dne 17-18. julija 1976 priobčil članek pod gornjim naslovom, ki je zbudil v javnosti veliko pozornost. Zavedajoč se da bo tako, je na koncu članka zapisal: „Če me pa hočete kritizirati, vam povem: Le počakajte malo, bo prišel čas, ko bomo videli, kako se boste znašli vi, kadar bo prišla vrsta na vas.“

Člankar najprej zapiše resnico o življenju v svoji domovini Poljski in v sovjetski Rusiji, kjer je imel komunizem skoraj 60 let časa, da pokaže sadove svojega dela za rešitev človeštva. Ne taji gotovega napredka v obnovitvi dežele po vojni, v industrializaciji in tudi v vedno večji potrebi po modernih konsumnih pridobitvah v gospodarstvu, gospodinjstvu in osebni udobnosti; vendar, pravi, povsod moremo opaziti, da nekaj šepa. Ljudje ne delajo, da bi res nekaj pozitivnega ustvarili, ampak da pač nekaj zaslužijo in vsi hrepene, da bi vsaj na zunan dosegli blesek zahodne civilizacije in materialne kulture, ki prihaja na vzhod s podporo zahodnih kapitalistov.

V komunističnih deželah je ljudstvo izgubilo svobodo in z njo demokracijo in njene pravice — vse je podedovala, komunistična stranka, ki v imenu vseh misli, zahteva, odloča. Državljan je slepo orodje sistema, brez lastne iniciative, brez volje, da bi več in bolje delal. Produkcija po kvaliteti in po kvantiteti pada z dneva v dan.

Komunistični oblastniki se predobro zavedajo tega stanja, zato iščejo vedno novih oblik, s katerimi skušajo zakriti polom marksizma na vsej črti s propagandnimi gesli vseh vrst, ki imajo namen pokazati svetu nepremagljivo moč sovjetske zveze in domačin vzdrževati upanje na trenutek, ko bo padel kapitalizem na kolena in bo cel svet obvladala marksistična ideja. Danes politika rdeče Rusije ni marksistična, ampak vojaško-politična taktika rdečih vladarjev, da se obdrže na vodstvu za kakršnokoli ceno. Ni boljšega sredstva zato, kakor postaviti se za braniteljce malih in zaostalih narodov, ki preživljajo detinska leta svoje samostojnosti, ščuvati na bratomorne spore, kot n. pr. na Koreji, v Vietnamu, v Libanonu, v Angoli itd. in ustvarjati občutek, da je samo Rusija zmogljiva s svojo močjo in svojim vplivom urejati zapletene mednarodne zadeve. Pisatelj pravi, da Rusija mora tako postopati zaradi neuspešnosti rdečega sistema doma in iz strahu, da bi ljudstvo to spoznalo.

Da ima tovrstna ruska politika vidne uspehe, je največ kriva neumnost, popustljivost in brezmejna dobrohotnost zahodnega kapitalizma, ki Rusije ne pozna in je ne mara poznati. Vse to, kar se je o Rusiji in njenem režimu pod Stalinom, Hruščevom in njihovimi nasledniki pisalo in kar je Solženicin v svojih opisih življenja v rdeči Rusiji tako grozno resnično napisal, je šlo mimo ušes svobodnega sveta. Če ob tem primerjamo morje črnila, ki ga je tisk svobodnega sveta prelihl ob dogodkih v Čilu pred tremi leti, potem moramo res prav dati Solženicinu, ki pravi ob tej slepoti zahodnega sveta, da je ali degeneriran, ali pa je ponorel.

Boleča rana Rusije je njena sosedna Kitajska s svojimi 800 milijoni prebivalcev. Ta sosedja je sicer tehnično daleč za Rusijo ali celo za USA, vendar pa je tako globoko rdeča, da očita Rusiji izdajstvo nad marksizmom in jo proglašja za kapitalistično zaveznico zahoda. Rusi dobro vedo, da na kako pomirjenje

OBUPEN STRAH PARTIJE PRED RESNICO

Še nam je v spominu „afera Toth“, ko je ameriški poslanik v Beogradu napel vse sile, da je rešil iz zapora Totha, Srba po rodu, ki je leta 1967 emigriral v ZDA in postal tamošnji državljani. Lani je šel na obisk v domovino, kjer ga je Titova policija zaprla in je bil obsojen „zaradi špijonaže“ na sedem let zavora.

V zadnjem času pa so časopisi poročali o 35-letnem hrvaškem pesniku in pisatelju Mirku Vidoviču, ki je leta 1965 pobegnil iz Jugoslavije. Sodeloval je namreč v Zadru pri Narodnem listu. Ker njegovi članki niso bili po godu režimu, ga je OZNA začela preganjati. Posrečilo se mu je pobegniti v Francijo, kjer je dobil politični azil. Diplomiral je iz literature na univerzi v Lyonu in se poročil s Francozinjo. V zakonu se mu je rodilo pet otrok. Ko mu je v domovini l. 1971 težko zbolela mati, jo je šel, po zagotovitvi jugoslovanskega konzulata v Franciji, da se mu ne bo nič zgodilo, obiskat v domovino. Bil je šest tednov doma v Livnu, ne da bi mu kdo delal težave. Neposredno pred vrnitvijo v Francijo pa je bil aretiran in nato zaradi „sovražne propagande obsojen na štiri leta zavora, katero kazeno so mu zvišali na šest let. Vse intervencije francoskih oblasti so bile dolgo brezuspešne. Kljub temu, da je v zaporu zelo oslabil, je začel z gladovno stavko. Pred dobrim tednom je francoskim predstavnikom le uspelo, da je bil izpuščen in se je vrnil v Francijo. Novinarjem je povedal, da se je v zaporu večkrat srečal s svojim prijateljem Mihajlom Mihajlovom. Vidovič je napisal knjigo o težkem stanju političnih jethnikov v Jugoslaviji.

Komaj je prišel na svobodo Vidovič, je bila za 15. septembra v Ljubljani napovedana razprava proti dvema Slovenima: sodniku Francu Miklavčiču in članu uredništva Dela Viktorju Blažiču. Že v začetku junija je v Ljubljani sporočil Popit, da so pri pobijanju „klerikalizma“, ki se zopet pojavlja v Sloveniji, zaprli Miklavčiča in Blažiča. Popit jih je obdolžil sovražnega delovanja proti državi, ker naj bi v inozemstvu objavljala članke o razmerah v Sloveniji. Sedaj pa se je izkazalo, da obstaja njuno sovražno sodelovanje predvsem v tem, da sta pod psevdonimi Jože Galičič in Zorko Prelog v tržaški reviji Zaliv, ki jo izdaja prof. Boris Pahor, pisala članke. Miklavčič — Jože Galičič je napisal v številki 52-53 razmišljanje „Politična laž ali zgodovinska resnica“, Prelog-Blažič pa članek „Ustvarjanje in svoboda.“ Galičič se je v zvezi z znanim

Kocbekovim intervjujem lotil v članku treh Kocbekovih trditve, ki so, kot pravi Galičič, „najbrž glavne, oziroma so le te povzročile največ zanimanja, tihega pritrjevanja ali pa politične obsodbe.“ Kot prvo navaja Kocbekovo trditev, da je tako imenovana „Dolomitska izjava, podpisana februarja 1943, pomenila konec političnega pluralizma v OF, zaradi česar je po l. 1943 nastalo partijsko izenačevanje v OF.“ Drugič, da oborožen upor ali vsaj akcija proti okupatorju ni bila v programu komunistične partije pred 22. junijem 1941. Tretjič, da „je bil masovni pokol domobrancev po končani vojni zločin, zaničanje tega pokola pa še danes predstavlja travmo vladajočega režima v Sloveniji.“

V izredno zanimivem in dokumentarnem članku Galičič obravnava vsa tri vprašanja na osnovi ustenih in pismenih izjav ter člankov partijskih funkcionarjev. Glede drugega vprašanja je spodbil Galičič propagandno trditev komunistov, da naj bi se OF ustanovila že aprila meseca 1941. Po njegovem spoznanju OF pred 22. junijem 1941, to je pred napadom Nemčije na Sovjetsko zvezo, ni bilo. Svoje razmišljanje o tem zaključuje Galičič takole: „Nočemo z vsemi temi pomisleki in vprašanji reči, da slovenski komunisti v srcu že od vsega početka niso bili zoper Hitlerja in Mussolinija, niti ne zanikamo njihovih zaslug po 22. juniju 1941, toda gre za resnico in kdo jo pretvarja. Vsekakor pa komunisti pred 22. junijem niso bili bolj aktivni zoper okupatorja kot nacionalisti, krščanski socialisti in drugi, kvečjemu manj.“

Glede pokola domobrancev po vojni Galičič navaja, da je o tem že pisal Svetina v Ukani, da gre za podoben primer, kot ga opisuje Solženicin, ko so Angleži po končani vojni izročili Sovjetom 90.000 mož kozakaške korpusa in zraven še njihove družinske člane. Glede domobrancev pa pravi med drugim: „Povsem neprepričljiva je seveda tudi omiljena verzija, ki tudi izhaja iz politične akcije zoper Kocbeka, da namreč gre za ‘zadnje vojne operacije in očiščevalne akcije naših varnostnikov v boju z banditizmom’ (Govor Mitje Ribičiča na političnem shodu v Ptuj dne 13. 4. 1975).“

Rezultat razprave nam še ni znan. Primer sodnika Miklavčiča in novinarja Blažiča pa dokazuje, da tudi slovenski razumniki ne prenesajo več režimskih potvorb o preteklosti in iščejo resnico. To bo gotovo prišla na dan v vsej polnosti.

JUBILEJNI ZBORNİK SVOBODNE SLOVENIJE

je izšel. Obsega 500 strani in 145 ilustracij. V prodaji bo v nedeljo 26. t. m. v Slomškovem domu na Taboju. Naslednji teden pa tudi v Slovenski hiši in slovenskih domovih. Cena 2.000 (200.000) pesov.

s Kitajsko ni misliti. Zato je treba biti vedno na straži. Blizu 4 milijone Rusov mora vsak trenutek biti pripravljen na obrambo svojih meja, bodisi proti Kitajski, bodisi proti kapitalističnemu zahodu.

Zahoda se ni treba bati, kajti je že paraliziran, razklan v napačnih demokracijah, spodjeden po komunističnih strankah, ki se sicer nočejo udinjati v vsem Rusiji, so pa zveste marksizmu v vsem, a prilagojene posameznim deželah in razmeram.

Totalitaristična država, kot je Rusija, more kljub notranji krizi, kljub slabim letinam, kljub neuspehom v industriji, le ohraniti svojo moč, kajti nikogar ni, ki bi si upal reči ne: ne časopisa, ne parlamenta, ne svobodnih organizacij, ne opozicije, niti ne dvojne-ga tiska v rdeči organizaciji. Zato sovjetska Rusija lahko riskira vse; ni se ji treba bati ne kritike ne kazni. Če k vsemu temu svobodni svet ne le molči, ampak, dostikrat pod vplivom lažnive propagande celo pomaga, finančno in politično, potem lahko rečemo, da Moskva v svojih načrtih za dosego svetovne

nadvlade nima kaj prida ovir, zlasti ne v degeneriranem če že ne norem zahodnem demokracičnem svetu.

Iz šestkolonskega članka, ki obsega skoro celo stran časopisa večjega formata, smo pobrali nekaj misli tega dobrega poznavalca nas, ki živimo v svobodi in onih, ki so svobodo že izgubili. Časopis „Die Presse“ je v svojem članku priobčil le en del celega članka, ki ga je pisatelj objavil v znani reviji „Europäische Rundschau“. Bojimo se le, da bo ta članek, kakor že mnogo drugih, ki so bili v svobodnem svetu napisani v istem smislu, šel mimo gluhih in slepih, kakor vse, kar je napisal Solženicin.

K sklepu se mi poraja še ena misel. Mož živi in piše tako v komunistični Poljski. Če bi kaj takega napisal v Jugoslaviji, bi mu nekaj let ječe ne ušlo, če bi kaj takega storil v Rusiji, bi bila njegova kazen prisilno delo v Gulagu, poljski komunisti so ga proglasili za „dvornega norca ljudske republike“. Iz zgodovine vemo, da so v starih časih bili dvorni norci ne le v modi, ampak nemalokdaj edini, ki so upali tiranom povedati resnico v obraz. Kk.

Libertad y democracia

En la oportunidad de inaugurarse el puente internacional Puerto Unzué—Fray Bentos, el presidente de la Nación, general Videla, pronunció un discurso, en el cual recalco, entre otros, los siguientes conceptos:

“Las constantes transformaciones del mundo contemporáneo y las justificaciones exigencias de una mejor calidad de vida para los hombres, constituyen un reto insoslayable a la capacidad y la imaginación de gobernantes y gobernados.

“Se torna imperativo colocar a nuestras naciones a la altura de las circunstancias universales de cambio y progreso.

“Pero más allá de la lucha por el crecimiento económico y la justicia social, se alzan, con carácter previo y posterior, los grandes valores que definen la personalidad nacional de nuestros países.

“Son ellos los valores de la dignidad humana, la libertad y la democracia.

“Dignidad humana, que supone el respeto del hombre como un fin en sí mismo y proyectado hacia un horizonte de trascendencia.

“Libertad para ser ejercida plena y responsablemente, sin desvirtuaciones demagógicas.

“Democracia como el sistema indispensable para la realización de la persona en el marco de la igualdad de oportunidades”.

Draga 76

Z ozirom na lanskoletne zaplete smo z zanimanjem pričakovali simpozij Draga 76, ki je potekal 4 in 5 septembra — toplot na Opčinah v Finžgarjevem domu, čeprav je ohranil svoj prvotni naziv iz Drage. Nova lokacija je posrečeno izbrana: leži na prometno ugodni točki, v prijetnem okolju, z večjim vrtnom in enostavnejšim dostopom odtod v dvorano. Le-ta pa je za številno udeležbo le malo majhna.

Letošnje srečanje se je vršilo v znamenju popolnega bojkota slovenskega matičnega režima in z uvodnimi ostrimi napadi in ljubljanskem Delu in tržaškem Primorskem dnevniku z že obrablenim frazarjenjem o leglu reakcije in podobno.

Obisk: Na predvečer, v petek 3. sept., so organizatorji Drage priredili tiskovno konferenco kot uvod v srečanje. Udeležba na njej je bila bolj skromna. Pač pa je bil na samem simpoziju obisk dober, tako v soboto — okrog 190 ljudi — in še boljši v nedeljo, ko se jih je nabralo okoli 250. Pri tem je zanimivo, da kljub vsemu obisk iz domovine ni upadel v primeri s prejšnjimi leti, medtem ko bi se bila emigracija in zamejstvo lahko bolj izkazala. Deloma jih sicer opravičujejo prepozno poslana vabila, a globlji vzrok je iskati po eni strani v hladnem odnosu zamejcev do političnih emigrantov bodisi iz prepričanja, še več iz koristoljubne neopredeljenosti ali zaradi manjšinsko-obmejnih problemov, ki jih vežejo na povežavo z domovino, ta pa na tihi ali tajni nedemokratski dogovor o preziranju političnih emigrantov; po drugi strani pa gre za zamejski „zadnji rod Mohikancev“, ki trdovratno vztraja na negovanju mita o veličini NOB in še veruje v koncepcijo pluralizma v OF.

Tiskovna konferenca: Otvoril jo je urednik radijske postaje Trst-A Sergij Pahor, ki je med drugim dal priznanje rajnemu prof. Ivanu Peterlinu, pobudniku, glavnemu organizatorju in predsedniku Drage v prejšnjih srečanjih. Prof. Martin Jevnikar je predstavil letošnje predavatelje in teme njih predavanj, ki so: Franček Križnik, doktor iz teologije na Münchenski univerzi, s temo Marksizem in svoboda; dr. Kazimir Humar, vikar v goriški stolnici in urednik Katoliškega glasa, s temo Dileme sodobnega tiska; prof. Boris Pahor s temo Kulturno izročilo Cankarja, Ketteja in Kosovela. Zgodovinski razvoj Drage je podal časnikar omenjene radijske postaje Saša Martelanc. Razprave so se nato kratko udeležili vsi trije predavatelji. Primorski dnevnik si pa ni mogel kaj, da ne bi o razpravi in o stvarnih Martelancvih izvajanjih naslednji dan zapisal, da jih „...je prepletal s strupenimi želi proti matični Sloveniji“, in da so „...Na podoben ton...bili uglaseni tudi posegi najavljenih predavateljev...“

PREDAVANJA

1.) Franček Križnik: Marksizem in svoboda. Predavatelj je 80% svojih izvajanj sestavil s citati iz raznih avtorjev. Čeprav prirejena za laično občinstvo, so bila zanj intelektualno nemara vendarle pretežka. Debatu je začel Kri-

žnik z izjavo, da bo odgovarjal le na načelna filozofska vprašanja. Kljub temu opozorilo je med živahno debato podal nekaj osebnih gledanj na problem svobode. Mnenje, da bo moral bodoči evropski komunizem dopuščati pluralizem, je skeptično komentiral češ, da smo take obljube slišali že pred 35 leti. Strinjal se je sicer z ugotovitvijo, da marksistične države vseprek kršijo načela svobode, a pripomnil, da je to kdaj storila tudi katoliška Cerkva. A to nikakor ne oprečuje stališča marksizma. Predavatelj je zaključil debato s pripombo, da je tudi med komunisti in marksisti dovolj dobrih ljudi, ki bi mogli v bodoče privedi do boljših odnosov. Ker pa je šlo pri predavanju za sistem in ne za ljudi oziroma posameznike, je oslanjanje na take upe kaj trhla opora.

2.) Dr. Kazimir Humar: Dileme svobodnega tiska. Potem ko je podal izredno poučen historiat o Slovenskem Primorcu in Katoliškem glasu, je dr. Humar v drugem delu svojega predavanja nakazal najnovejše probleme časnikarstva, ko skuša matična država, oziroma njen režim ugonobiti svobodni tisk celo v zamejstvu. Saj naravnost zaprepašča paradoks, da ni bilo govora o težavah svobodnega izražanja v komunistični domovini, temveč je šlo za dejstvo, da je domovinskemu režimu uspelo že v veliki meri zatreti svobodni tisk — v svobodnem zamejstvu! Med debato je bil ovržen predlog, naj bi list Katoliški glas opustil oznako Katoliški in ostal samo Glas, ki naj bi poleg tega ne bil „tako napadalen“. Mar je resnica že napad? In kdor jo takó občuti — mar zato, ker se zaveda lastne krivde? Nadalje je bilo z obžalovanjem ugotovljeno, da je Katoliški glas eno redkih glasil, ki se še svobodno izraža. V tej zvezi je bilo opozorjeno na žalosten pojav in razmere na Koroškem, kjer se dosedanj demokratski Tednik še skoraj v celoti pokori tujim interesom.

3.) Prof. Boris Pahor: Kulturno izročilo Cankarja, Ketteja in Kosovela. Zelo lepo je Pahor počastil vse tri jubilate, velike slovenske besede, ter poudaril in razčlenil njih kulturno izročilo s še posebnim poudarkom na Kosovelu. Ob tem pa je motilo, ko je izvajal zaključek, da je edina rešitev človeštva v socializmu — dasi demokratičnem — in edina resnica in pravica na levi. S takim absolutnim glediščem, ki že po sebi zanika vsako možnost pravega pluralizma, je predavatelj nakazal svoj namen privajanja vseh treh pisateljev oz. pesnikov za demokratični socializem, kar je vsekakor precej nedemokratična samovolja.

Debatu po tem predavanju predstavljala brez dvoma višek letošnje Drage. Med drugim je prof. Pahor odgovarjal ljubljanski kritiki in jo ostro napadel zaradi njene pogostne krivičnosti do zamejstva. Obdolževal je Ljubljano, da je do pred tremi leti povzročala v narodnostnem oziru več škode kot koristi tako na Koroškem kot na Primorskem. Še ostreje je imenoma kritiziral zastopnike Ljubljane v zamejstvu. V tem se mu je še vehementnejše pridružil pisar (Nad. na 2. str.)

AFRIKA GORI

KISSINGER NI PRIPRAVEN ZA GASILCA

Ze dalj časa se na južnem delu Afrike pojavljajo značilni konflikti rasnega izvora. Dvoje držav (Rodezija in Južnoafriška republika), v katerih je razvoj na precej visoki stopnji, sta v rokah bele manjšine navkljub volji črne manjšine. Obe sta postali samostojni okoli leta 1961, Rodezija proti volji Velike Britanije, katere kolonija je bila. V tej državi vlada ok. 300.000 belcev nad več kot pet milijoni črncev. V južnoafriški republiki je odstotek belcev 1,5 in 9 odstotkov mešanec, ki zadnje čase podpirajo črnske zahteve.

Oboje držav je skoraj popolno izoliranih od ostalega kontinenta. Rasni nemiri so vedno številnejši. Temu se je sedaj pridružila še gverila, ki jo pretežno kontrolirajo marksisti. Na mejah Rodezije se stalno ponavljajo zunanji napadi; znotraj meja pa varnostnim organom komaj še uspeva obvladovati red. V Južni Afriki pa se nenehno ponavljajo poulični izgrezi, v katerih je padlo že na stotine žrtev. Položaj je prišel v tako zaostreje, da se je splošno bati državljanske vojne, ali pa direktnih spopadov med državami.

V takih okoliščinah se je ameriški zunanji minister Kissinger podal na potovanje, da bi v razburkanih deželah

dosegel mir. Njegov glavni namen je bil urediti položaj v Rodeziji in doseči, da se v čim krajši dobi prenese oblast z bele manjšine na črno večino. Pri tem pa seveda naj bi razni tuji kapitali in druge privatne lastnine v državi ne bile oškodovane. Rodezijski vladar Ian Smith je pristal na to, da se prenos oblasti izvede v dveh letih, črnski vodja Nkomo pa zahteva, da se rok zmanjša na eno leto.

Do zedinjenja kriterijev seveda ni prišlo, kakor ne v problemu Namibije, ki se hoče osamosvojiti od Južne Afrike; niti v primerih Zambije, Tanzanije, Botswane, Mozambika in Angole, ki podpirajo gverilo v Rodeziji in Južnoafriški republiki.

Kissingerjevo potovanje ima kaj klavernih značaj. Ne kaže, da bi lahko uspel v svojih naporih, kaj nevaren pa izgleda celotni položaj, če se spomnimo ameriškega posega v Angolo, kjer je pred kratkim zmagala komunistična gverila. Ali bo južni afriški del šel po tej poti, ali se bo prenos oblasti iz bele manjšine na črnsko večino (prehod, ki je skoraj neizogiben) lahko izvršil, ne da bi komunistem spet napredoval na afriškem kontinentu? Odgovor je še neznan.

Mednarodni teden

NOVI POTRESI V FURLANJI IN BENEŠKI SLOVENIJI. Od sobote 11. do srede 14. septembra je bilo v Furlaniji in Beneški Sloveniji 30 potresnih sunkov, 15. septembra pa sta dva močna potresa povzročila spet silno škodo. Območje potresa je skoraj popolnoma isto kot je bilo ob potresu v maju; potresne sunke pa so čutili tudi v Benetkah, na Dunaju, v Salzburgu in Beljaku. V Sloveniji na Primorskem je potres povzročil veliko škodo; v Breginju je dokončno porušil še preostalih 30 hiš, ki so bile poškodovane v prvem potresu. Težak položaj prebivalstva v Furlaniji in Beneški Sloveniji povečujejo še hudi nalivi in snežni meteži. Prebivalci v ogroženih krajih v Italiji se pritožujejo nad italijansko počasnostjo in birokracijo. Mnogi so zaprosili za potne liste, dosedaj je odšlo v tujino že nad 10.000 oseb. O upravičenosti pritožb ni dvoma — Italija je prav malo naredila za odpravo posledic potresa, ki je bil že pred leti na Siciliji in preživel tragedije Belice od leta 1968 še vedno žive v barakah...

SOJUZ-22. Sovjeti so pet ur po izstrelitvi objavili, da so poslali na krožno pot 15. septembra Sojuz-22. To vozilo je bilo pripravljeno kot rezerva za priključitev z ameriškim Apolom julija 1975. Ker pa se je srečno izvršil priključek z vozilom Sojuz-19, so ga preuredili in opremili s posebnimi veččrtnimi fotografskimi kamerami. S Sojuzom-22 sta poletela polkovnik Valerij Bykovsky in Vladimir Aksenov. Predvidoma ne bosta dolgo ostala v vesolju, toda Sovjeti niso nič dokončnega objavili.

PANAMA. Panamska vlada je obtožila ZDA, da so po tako razpiti CIA organizirale študentovske nemire. Študenti so protestirali proti zvišanju cen živilom, predvsem mleku in rižu. Manifestacije so se izrodile v spopade med pristaši Panamske študentovske zveze in trockistične Revolucionarne študentovske fronte, končali pa so se z ropanjem in razbijanjem trgovin. Levičarji so dali vladi zahtevo, da v 48 urah spremeni odločbe o zvišanju cen.

DEVALVACIJA MEHIŠKEGA PESA. Nedavno je mehiška vlada devalvirala svojo denarno enoto. En dolar velja po novem 20,50, prej pa 12,50 mehiškega pesa. Devalvaciji je sledila poplava sprememb cen, vlada pa je zagrozila hude kazni za vse, ki bodo dvigali cene. Toda cene so se kljub vsemu dvignile in vlada je morala svoje trgovin in zaprti s še strožjimi kaznimi, tudi z zaporom do devet let. Groze pa tudi sindikati s splošno stavko, če ne bo takoj povišanja plač. Vlada je morala izvesti devalvacijo zaradi slabe plačilne bilance, zaradi bega kapitala in zmanjšanja priliva deviz iz turizma.

JUGOSLOVANSKA MORNARICA. Po podatkih, ki jih je objavilo „Pomorstvo“ ki izhaja na Reki, je imela jugoslovanska mornarica ob koncu leta 1974 307 ladij z nosilnostjo 2.627.984 ton in z 18.615 potniškimi mesti.

PRINC PAVLE KARADJODJEVIĆ, bivši namestnik mladoletnega jugoslovanskega kralja Petra II, je pretekli teden umrl v Parizu. Dosegel je starost 84 let.

podobnima svetovoma: med nami Slovenci, ki poznamo preganjanja in pobijsanja in med indijanskimi rodovi s podobno usodo. Lahko se pa tudi vprašamo: Kakšen pomen ima to seganje v indijansko sodobnost in preteklost za naš sedanji svet že vseмирskih potovanj?

Večina modernih smeri v umetnosti je nastala na podlagi navdiha drugih, preteklih ali tujih kultur, ki so obogatele in osvežile domišljijo in ustvarjalno moč in ji odprle nova obzorja.

Van Gogh je prerasaval japonske motive. Medtem ko se je Cezanne vračal v preteklost, se je Gauguin popolnoma odpovedal evropski kulturi. Ti trije slikarji odpirajo večino smeri moderne umetnosti. Primerov pa je še več. Črna ali zamorska umetnost je močno vplivala na Modiglianija in Picassa, ki sta študirala in prerasovala kipe iz afriških kolonij. Tam, kjer večina vidi primitivnost in zaostalost, umetnik odkriva ustvarjalno silo, ki mu nudi bogastvo novih oblik.

Ali se niso rodili prvi moderni nebotičniki v krogih „revivala“ (prerajanja) gotike in romantike v Chicago? Le s pomočjo gotike so mogli arhitekti „priti ven“ iz horizontalnih klasičnih in neoklasičnih slogov. Vsak „revival“ ali renesanca prinese na dan pozabljeno ali nepoznano bogastvo preteklih ali sodobnih tujih kultur.

Odkrivanje in študij teh kultur je prva ali arheološka etapa. Pionirji italijanske renesance so bili vsi arheologi, posebno kiparji in arhitekti, ki so kopal razvaline in grobove, zbirali in prerasovali. Potem pride ustvarjalno delo;

Vojaška lekarna duše. Katero je najučinkovitejše zdravilo? Zmaga.

Friedrich Nietzsche

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Otvoritev mednarodnega mostu čez reko Urugvaj med Argentino in to sosednjo državo, novi uspehi varnostnih organov v boju proti gverili, poskok cen in vladni napor, da bi položaj prikazali v luči celotnega gospodarskega načrta, vse te posamezne teme so ta teden polnile prve strani časopisov. Je pa ena novica, ki sicer ni šla neopazno, ki ji pa javnost ni posvetila tiste važnosti, ki jo za politične opazovalce ima. To je odstop rektorja buenosaireske univerze, inž. Constantinija.

Ko je 24. marca nastopila sedanja vojaška vlada, si je kot glavni cilj postavila uničenje gverile in ureditev države: spraviti državo v red. Eno izmed področij, kjer je gotovo nered dosegel višek, je bila prav univerza. Poleg tega je za časa peronistične vlade, ali bolj konkretno, medtem ko je bil vzgojni minister dr. Taiana, in rektor buenosaireske univerze dr. Puigros (star član argentinske KP) univerza bila enostavno nabirališče rekrutov za raznovrstna prevratna gibanja. Boj proti gverili je zahteval ureditev univerze (in tudi srednjih šol); preprečiti gverili vstop v učilnice in onemogočiti ji nastavljanje mrež, v katere bi se lovili mladi študentje.

Že je tradicija v argentinskem vzgojnem življenju, da buenosaireska univerza predstavlja nekako vse ostalo univerzitetno življenje. To je tudi posledica dosedanje unitaristične ureditve države (v praksi, čeprav je v teoriji federalistična); zato se ponavadi največ pozornosti polaga na to univerzo in na njenih 240.000 študentov. Po postopku, ki ga je (kljub časovni razdalji) še vedno težko razložiti, je bil na mesto

rektorja buenosaireske univerze imenovan inž. Constantini, ugledna liberalna osebnost, ki ga nekateri postavljajo v levo sredino. On je predložil svoj akademski načrt, in nihče mu v tistem trenutku ni ugovarjal. Prišel je delo, in s prvimi imenovanji so prišle prve težave. Njegova akcija je slonela na bazi akademske svobode in univerzitetne avtonomije. Na visoka akademska mesta so prišli ljudje, katerih ideologija se je zdelala nevarna z ozirom na stanje v katerem se nahaja država. Vlada priznava akademsko svobodo v kolikor ta ne bi ponovno odprla vrata univerze raznim prevratnim skupinam; se strinja z univerzitetno avtonomijo, a ne, če bi se z njo univerza spremenila v trdnjavo, iz katere bi levičarsko delovanje ogrožalo državno varnost.

Osemindeset dni je inž. Constantini opravljal rektorske posle, in z vsakim dnem je bilo bolj jasno, da raste nasprotje med njim in najvišjimi vzgojnimi oblastmi. Rastla je tudi zaskrbljenost varnostnih organov, ki na noben način nečajo, da bi akademsko svobodo izrabljala prevratna gibanja v svoje namene. Dvakrat se je rektor sestal s predsednikom države gen. Videlom (drugi razgovor je trajal nad dve uri). Končno je v ponedeljek 13. inž. Constantini podal ostavko, ki je bila dva dni potem sprejeta s strani vzgojnega ministra (prof. Bruera).

S tem je bila afera zaključena, in iz nje je jasno razbrati, da sedanja vojaška vlada na tem polju vodi jasno in odločno politiko, katere glavni cilj je, (kot na vseh drugih poljih), zatiranje in onemogočitev gverile, včasih tudi za ceno kvalitete.

Novi cerkveni zakon za jugoslovanske republike

V jugoslovanskih republikah pripravljajo nove zakone o verskih skupnostih. (V Sloveniji je takšen zakon že v veljavi.) Ti naj bi izpolnili vrzel, ki je nastala, ko je bil razveljavljen splošni jugoslovanski „temeljni zakon o pravnem položaju verskih skupnosti“, potem ko je sprememba ustave to snov vzela iz pristojnosti federacije in jo dodelila delnim republikam. Tako je dobila jugoslovanska partija priložnost, da pravni položaj verskih skupnosti na pol neopazno oslabi in predvsem vodi lažje kot doslej v posameznih republikah, kjer ima opravka z vsakokrat drugačnim cerkvenim položajem, drugačno cerkveno politiko.

Vsa besedila osnutkov dajejo krajevnim upravnim oblastem mnogo svobode. Pozornost zbujajo, da sta zakon za republiko Slovenijo in osnutek za avtonomno provinco Vojvodino najbolj blaga. V Sloveniji so državni funkcionarji o tamkajšnjem osnutku ustrežljivo govorili s škofi in župniki. S tem naj bi bilo zagotovljeno, da bi novi zakon javnost mirno sprejela. Na Hrvaškem, kjer

je razmerje med oblastjo in katoliško Cerkvijo bolj napeto, ni doslej državna oblast o novem zakonskem predlogu škofom ničesar sporočila.

Kaže, da naj bi bili zakoni za cerkve v republikah Macedoniji, Bosni-Hercegovini in Srbiji najbolj ostri.

Macedonski osnutek pravi npr., da je verouk prepovedan tiste dni, ko morajo otroci v šolo. To pomeni prepoved verouka vse dni razen nedelje.

V osnutku za Bosno-Hercegovino se glasi, da ne sme biti verouk v času, ko učence zaposluje šola, bodisi s poukom, bodisi s čim drugim. S tem ne bi bila niti nedelja prosta za verouk, ker lahko pripravi šola vsak čas, tudi ob nedeljah, izlete ali kaj drugega in razglasi, da so se učenci dolžni tega udeležiti.

Osnutek za Srbijo pravi, da verouk ne sme ovirati šolskega pouka in njegovih ciljev. To bi lahko pomenilo v zadnjih posledicah prepoved slehernega verouka, kajti šole vedno uvajajo ateizem v učni program.

Tako se zdi na prvi pogled, da je cilj novih zakonov za Cerkev močnejša marksistična ideologizacija. Poznavalci razmer pa izražajo misel, ali ne namerava jugoslovanska partija z novimi zakoni za Cerkev postaviti mejo tudi naraščajočemu islamu. Ker imajo muslimani v Jugoslaviji veliko višji prirastek rojstev kot pravoslavni in katoličani, raste iz leta v leto njihov odstotek v celotnem prebivalstvu. Naraščajoča pa tudi delavnost muslimanskih duhovnikov, ki lahko zlasti na Kosovu in v Macedoniji pokažejo odlične uspehe pri delu z mladino.

Partija se hoče izogniti vznemirjenju med muslimani. Zakonski osnutek v Macedoniji bi moral biti zato sprejet skrajno. Le zaradi spodrsiljava dopisnika zagrebške Vjesnika v Skopju, ki je poročal, da je tamkajšni parlament osnutek sprejel, se je zanj zvedelo. Glas končala, ki ga izdaja nadškofijski sedež v Zagrebu, je zapisal, da takšnega zakona ni mogoče sprejeti, ker krši osnovne pravice občanov. Tako je zvedela javnost za vso zadevo.

Zatem so, se zdi, delo z večino novih zakonov glede Cerkev za nekaj časa prekinili. Obenem so skušali v nekaterih republikah katoliško in pravoslavno Cerkev na skrivaj pomiriti, češ da niso novi zakoni namenjeni v prvi vrsti njima. Kljub temu je vsem verskim skupnostim v Jugoslaviji jasno, da se dajo zaostrojoča navodila zakonov za Cerkev uporabljati proti sleherni od njih.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 12. avgusta 1976.

DRAGA 1976

(Nad. s 1. str.)

telj dr. Alojz Rebula. Prikazal je npr. na ničemer osnovane izpade ljubljanskih kritik o Dragi kot leglu reakcije, ustaštva(!), tribune emigracije ipd. Pozval je prizadete navzoče v dvorani, naj tu pogumno dokažejo upravičenost svojih obtožb. Javil se je urednik Gospodarstva dr. Berce, ki se je namara čutil prizadetega, in oporekal s pozivom, naj sodebater dokaže, s čim Ljubljana balkanizira slovenske razmere. Duhovi so se vneli in ko je kazalo, da se bo živahnost debate sprevrgla v nedostojnost, so organizatorji spretno vnesli v spored poročilo dr. Inzka in F. Varaša, člana koroškega Narodnega sveta. Žal kaže, da je zdaj tudi le-ta postal predstavnik leve struje slovenstva v svetu. Tako se je npr. zahvalil za dosedanjo pomoč Korošcem samo SFRJ in zamejstvu... ne da bi vsaj z besedico omenil npr. razne akcije NO za Slovenijo ali izredna prizadevanja zdamskega protikomunističnega tiska.

Opaziti je bilo še mnogo hotenj po debati, da je niso vodje verjetno v izogib ostrejšim izmenjavam mnenj ob osmih zvečer zaključili.

Po splošnem mnenju je bila to doslej najuspešnejša Draga, kar zadeva svobodno debato. Do izraza je prišla Martelanceva trditve na tiskovni konferenci, da bo šla Draga po svoji začetni poti svobodne besede naprej, naj velja, kar hoče. Predavanja so trajala po 90 minut vsako in so se z debato vred podaljšala na po 3—4 ure. Ves čas je občinstvo intenzivno sledilo izvajanjem in skoro nihče ni zapustil medtem svojega prostora. Kot zaključek letošnjega srečanja velja poudariti par dejstev:

Katoliški glas mora sedaj bolj kot pred znanimi napadi nadaljevati svoje poslanstvo svobodne besede.

Slovenska disidentna prof. Pahor in dr. Rebula sta ponovno vrgla rokavico v obraz diktaturi SRS! Ko bosta še osvobodila svojo miselnost, utesnjeno v blokado NOB in OF pluralizma ter prešla na stališče revolucije in protirevolucije 1941/45, kot to že javno priznavajo Broz in mnogi v SFRJ, bosta prekoračila Rubikon morda za vse Slovence važne odločitve.

Predvsem pa gre letos priznanje številnim Primorcem, ki niso, topot skri-vali svojega svobodnega duha.

Draga 76 je pietetno počastila spomin svojega bivšega organizatorja in predsednika prof. Ivana Peterlina z enominutnim molkom. Podpisanega je gnilo resnično spoštovanje primorskih rojakov do tega moža, saj se je končno le zatekel v Trst kot begunec emigrant. Slovenski šopek, ki je krasil predavateljsko mizo, sem naslednji dan opazil na njegovem grobu.

Med častnimi gosti naj omenim: zastopnika pokrajinske vlade, zastopnika mesta Trst, kiparja Franceta Gorseta, ki nam je s filmskim trakom pokazal svoja dela, ter starostno emigrantov dr. A. Kobala, kateri je bil še posebej tople pozdravljen, ker je bil prvič predstavljen občinstvu.

Kot sem že omenil, režim SRS ni bil prisoten, pač pa nekaj njegovih časnika-rov, številni fotografi in celo filmska ekipa.

Naslednja Draga je že napovedana za 1977. Kakšna bo njena bodočnost?

Tržaški dopisnik

Trst, 9. septembra 1976.

Razstava Bare Remec

4. septembra je bila otvoritev razstave risb in keramike Bare Remec v okviru likovnega odseka SKA.

Tokrat je razstavila 34 velikih listov iz skicirne mape, katerih vsak je vseboval okrog trideset najrazličnejših risb, s peresom ali čopičem, iz indijanske folklorne, kakor jih je našla v muzejih pa tudi pri lastnih izkopavanjih „na terenu“ v Bariločah. Teh bežno skiciranih figur je okrog tisoč in nobena ni enaka. Že to bogastvo neposrednih „zapisov“ preseneča, ne oziraje se na njeno tehnično izvedbo. Istočasno pa je razstavila tudi nad sto plastik iz istega kulturnega območja. Da bi občinstvu približala indijanski duhovni svet, je reproducirala nekaj indijanskih ljudskih pesmi, kakor jih je pela stara indijanka. S tem uvodom je Bare Remec pokazala javnosti svoje zadnje stvaritve.

Vse, kar pride iz rok Bare Remec, ima svojski pečat njene osebnosti.

Po njenih slikah smo spoznali indijanske/obrazce in figure, njihove navade in okolje. Kmalu pa so barve in motivi njihovih tkanin („ponchov“ in „mantas“) ustvarili v njej novi likovni svet, iz katerega so nastale slike iz motivov iz Bariloč in Tilkare. Ta svet ni bila le indijanska zunanost, gledana z evropskimi očmi in izražena z evropsko tehniko. Barve so postajale vedno bolj čiste, njih kombinacija bolj in bolj odaljena od naših tradicionalnih harmonij. To prodiranje v indijanski svet in njihovo kulturo ima v tej razstavi kera-

mike svojo razvojno in logično stopnjo: pot do indijanskih kultur pelje skozi keramiko in v njej se ohranja največ sledov njihovega življenja in miselnosti.

Keramika je bila zadnje čase vedno pogostejši motiv njenih slik.

Drugi vir motivov pa so kamni, katerih oblike in ustroj so dopolnjene z skrivnostnimi risbami do zdaj malo raziskane ikonografije.

Ti motivi, organizirani na površini platna, daleč od tridimenzionalnih sistemov renesančne perspektive in tudi modernega kubizma, samo na podlagi barvnih polj in odlične kompozicije, so bili do sedaj še predstavljeni v zaokvirjenem slikarskem svetu. Na tej razstavi so pa ti motivi prišli do svoje prvobitne snovitosti in prostornosti. Postali so keramika, predmeti, ki vsebujejo grafiko, relief in kiparstvo. So pa to predvsem tridimenzionalni predmeti, ki segajo z motiviko in tehniko v preteklost, a kažejo tudi smer v prihodnost. O preteklosti nam govorijo njene arheološke študije, ki vsebujejo okoli tisoč različnih „zoomorfnih“ in „antropomorfnih“ figur. Pot v prihodnost pa je preustvarjanje vseh teh fantastičnih motivov v nove oblike, ki presenečajo in, kakor pravi Stifter o umetnosti: Razvrednoti sfero opazovalca in ga povede v svojo lastno. Vsaka oblika je nepričakovana. Poznamo njen izvir, toda kot končno delo je nekaj tako novega, da stoji pred nami kakor most med dvema sicer tujima, pa vendar v našem

Darko Šušteršič

Novice iz Slovenije

MARIBOR — V razstavnem salonu Rotovž so 3. septembra odprli razstavo, posvečeno življenju in delu znanega koroskega ljudskega pesnika in dramatika Andreja Šusterja Drabosnjaka (1768—1825). Na ogled so spisi, fotografski dokumenti o uprizoritvi njegovih del in razno gradivo o njegovem delu.

KRŠKO — V Krškem so odprli 3. septembra razstavo slovenskih impresionistov. Na ogled so slike Ivana Groharja, Riharda Jakopiča, Mateja Sterena in Matije Jame — najvidnejših umetnikov te smeri in obenem tudi začetnikov slovenskega modernega slikarstva.

BREŽICE — V prenovljenem brežiškem gradu so 3. septembra odprli razstavo „Baročna in kmečka plastika Posavja“. Razstavo je pripravil Posavski muzej Brežice, ki je iz svoje zbirke izbral najlepše baročne kipe iz 17. in 18. stoletja ter značilna dela ljudske plastike iz 18. in 19. stoletja. Ob razstavi je izšel tudi obširen katalog, v katerem je umetnostni zgodovinar Ferdinand Šerbelj opisal nastanek baročnih in ljudskih plastik.

TOLMIN — Odbor za odpravo posledic potresa je menil, da bodo do zime obnovili okoli 3.700 hiš. Toda novi potres, ki je ponovno in s skoro enakomerno silo rušil 15. septembra prav na istem ozemlju tako v Furlaniji in na Primorskem, je te optimistične napovedi preprečil. Po skopih poročilih v dnevnem časopisu je razbrati, da je bilo na Primorskem to pot precej ranjenih poleg velike nove materialne škode.

PORTOROŽ — Je bilo „cestno posojilo“ v Sloveniji vpisano res prostovoljno? Res da so ceste potrebne in da je za izgradnjo potrebno tudi posojilo. Toda ob dogodku v Portorožu, ki je obenem zanimiv še iz drugega vidika, sta prostovoljnost in „veliko navdušenje“ nekoliko vprašljiva. Portoroška krajevna skupnost — nekaka podobčina — je poslala neki upokojenki pismo, v katerem jo je spraševala, koliko posojila bo vpisala. Dejstvo je, da je omenjena upokojenka že nekaj tednov pred tem umrla, prej pa je bila dalj časa bolna. In pokojnice se krajevna skupnost ni spomnila ne prej v boleznih ne ob smrti, pa bi jo menda kot „osnovna celica krajevnega samouprave“ morala poznati.

PTUJ — Ptujsko turistično društvo je izdalo šestbarvni zemljevid Ptujja, kjer je označenih trideset pomembnejših objektov in trintrideset zgodovinskih stavb in spomenikov iz davne pa tudi iz polpretekle dobe. Na hrbtni strani je narisana zemljevid širšega ptujškega območja in pa v treh jezikih zapisana zgodovina najzanimivejših zgodovinskih objektov.

LJUBLJANA — Turistična grobišča v Sloveniji so Porentov dom v

Kranjski gori, hotel Ilirija v Planici, hotel na Šmarješki gori pri Kranju in dom na Kureškcu. Vsi ti objekti so zapuščeni za vsaj leto in pol in potrebni večjih popravil, pa ni denarja za popravila, ker — grade nove hotele. Zveza za telesno kulturo Slovenije je namenila za popravilo 1.400.000 dinarjev, a pravijo, da bi za popravila hotela Ilirije potrebovali vsaj 3 milijone...

LJUBLJANA — Za zaključek polletnih festivalnih prireditev v Ljubljani sta v Križankah 29. avgusta nastopili folklorni skupini „Tine Rožane“ in „Emona“. Obe skupini imata po 40 članov, ki se običajno vsako leto pomladijo — nekateri stari odhajajo in prihajajo novi člani. Zato tudi ni njihovo izvajanje „perfekcionistično“, ker mladi še niso popolnoma vključeni v skupino, a je zato bolj „sveže“. Občinstvo je res izjemno napolnilo avditorij in je bilo z nastopom obeh skupin zelo zadovoljno. Od slovenskih plesov so bili najlepše pripravljeni „Koroški plesi“ in „Pustni plesi s štajerske“.

PIRAN — 11. mednarodni slikarski Ek-tempore je v Piran privabil kar 141 slikarjev iz Slovenije in Jugoslavije ter iz Italije, ZR Nemčije, Romunije in Velike Britanije.

Umri so od 20. avg. do 1. sept. 1976:

LJUBLJANA: Viktorija Zirer r. Strniša, bvi. trgovka, 87; Alojz Makovec, žel. up.; Franc Kokalj, up., 66; Marijan Valenčič, up.; Antonija Božič r. Pavlin; Ivan Mavec, up.; Marjan Zavrtanik, 71; Ida Sever r. Marjono vd. Prešeren, 82; Rozalija Legiša r. Kačič, 84; dr. Milan Ramšak, internist; Marija Nastran, up.; Ana Bravničar; Bogomir Motoh, up. komercialist; Cilka Okretič, up.; Marija Jerala, 85; Silvester Kastelec, up.; Minka Kralj r. Černe; Niko Trojar, up., 71; Rihard Bevc, up. knjigovodja; Ivanka Dolenc r. Porenta; Fani Bergant r. Kovač, 92; Fani Vesel r. Jaklič; Franc Oven, up.; Andrej Jarc, up. sodnik; Alojz Juvane, up., 69; Franc Kapus, up. prof. kl. gimnazije, 86; Brigita Šetnikar r. Črtanec, 65; Karlo Otoničar, up. logar; Franc Srpič, 69, up. kovač.

RAZNI KRAJI: Edvard Pungartnik, up., Motnik; Nada Stirn r. Možina, 51; Verd; Franc Oblak, trgovec, Rakek; Marija Ferlič, up., 94, Novo mesto; Fran Roš, književnik, Celje; Joža Bertonec, mojster kovaške umet., Kropa; Stanko Valenčič, arhitekt, Ilirska Bistrica; Tone Trtnik, up., 66, Podlipoglav; Pavla Vozel r. Kralj, 81, Ponovlje; Pavel Bogataj, 89, Srednji vrh; Jože Mohar, 77, Blagovčev ata iz Dolskega; Alojz Janežič, up., Grosuplje; s. Marija Vekoslava Barbiš, notredamka, Ilirska Bistrica; Matej Korošec, up., 64, Domžale; Alojz Stražar, up., 72, Spodnja Hrušica; Janez Turk, 67, Zvirče; Tone Jager, up. čevljarji mojster, Celje; Terezija Trunkl r. Očko, 86, Piran; Franče Zavodnik, 94, Trebnja gorica; Terezija Pisanec r. Vrečko, Ponikva; Valentin Lemut, Dolsko; Ivanka Zupančič, up. šmaver; Franc Vidic, up., Sostro; p. Ciril Recek, frančiškan, Rim (Italija); Marica Vutkovič, up. učit., Brestanica; Ana Zupan, up., Vavpča vas pri Semiču; Francka Sostarič r. Jesenšek, 75, Pavlovci pri Ormožu; Marija Detela, 79, Sora; Gustav Rakuša, up. zborovodja mariborske opere, Maribor.

Nov, lep slovenski uspeh

Dne 8. septembra t. l. je bil v največji kinodvorani Ateneo v San Martinu, ki ima 1500 sedežev, velik umetniški dobrodelni festival, ki so ga organizirale sanmartinske gospe z namenom, da z izkupičkom pomagajo domači bolnišnici „Dr. Diego E. Thompson“. Prireditelje festivala so povabile k sodelovanju dve slovenski skupini: Buenosaireski slovenski oktet, ki ga vodi Janez Mežnar in Slovensko folklorno skupino, ki jo vodi Jure Ahčin. Poleg teh dveh skupin je na festivalu nastopil znani kitarist Cachó Tirao, ki slovi kot eden najboljših argentinskih kitaristov. Velika dvorana Atenea je bila ob tej priložnosti zasedena do zadnjega kotička z izbrano publiko. So redki primeri, da bi imeli Slovenci priložnost nastopiti pred tako številnim neslovenskim občinstvom.

Značilno je, da so prireditelje namemile kar dve tretjini sporeda Slovenec. To se je zgodilo na pobudo tistih Argentinec, ki so se udeležili nedavnega koncerta okteta v Slovenski hiši. Ob tisti priložnosti so se tudi zanimali, ako imamo Slovenci kako folklorno skupino, ki bi lahko pokazala slovenske narodne pleske. Ko so dobili pritrdilni odgovor, so povabili na svoj festivalni folklorno skupino, ki jo vodi g. Ahčin.

Obe slovenski skupini sta dosegli na tem festivalu velik uspeh. Plesalec in pevec je predstavljal vodja festivala R. H. Bayon. Prvo točko festivala so imeli naši plesalci. Nastopilo je sedem parov v narodnih nošah, ki so ob spremeljavi harmonike zaplesali naslednje slovenske pleske iz 18. stoletja: Zdjaj se vidi — Zaklji in kovtri — Svatbečna polka — Lepa Anka — Stara polka — Dopaši v skok. Nastopajoči so izvajali pleske skladno in živahno. Žal, da je bil

oder nekoliko pretesen, da bi se mogli plesalci razviti bolj na široko. Občinstvu so plesi silno ugajali in so po vsakem plesu nagradili plesalce s krepkim ploskanjem.

Za plesalci so nastopili pevci Buenosaireskega slovenskega okteta v narodnih nošah. Lic. Janez Zorec je v kasteljanščini napovedoval posamezne točke sporeda in podajal vsebino pesmi. Vse pohvale vredno je, da je v uvodu povedal, kdo smo Slovenci, kje in kako velika je Slovenija, da imamo 1500-letno zgodovino itd. Razložil je značilnosti slovenske narodne pesmi. Nato je zbor zapel naslednje pesmi: šest slovenskih narodnih pesmi v priredbi raznih glasbenikov: Vinski brat (Kocijančič), Kaj oštirji delajo (C. Pregelj), Sem se rajtovi ženiti (C. Pregelj), Potrkan ples (Pavlič), Mi smo mi (Kernjak), Marko skače (Uroš Krek). Dalje so zapeli francosko La nuit (Rameau), španski Ay triste (J. del Encina) in Dos palomitas (Gómez Carrillo), Antonino (R. Noble). Na vztrajno zahtevo občinstva so dodali Vodopivčeve Zabe, ki so bile nagajane z dolgotrajnim aplavzom.

Pri tem nastopu je zbor pokazal svoje odlične pevske kvalitete: točno in čisto intonacijo, primerno dinamiko in zlitost glasov. Do polne veljave so prišli tudi razni solo vložki Zorca, Mežnarja, Marinčeka.

O prireditvi je bila priobčena daljša ocena v glavnem sanmartinskem tedniku „El Noticiero“ (11. sept. 1976), v kateri kritik močno pohvali barvitost in skladno izvedbo starih slovenskih plesov ter briljanten nastop (brillante actuación) slovenskega okteta. — Tako se je slovensko ime znova utrdilo v argentinski javnosti.

-u. f.

25-letnica šole Franceta Balantiča v San Justo

11. in 12. septembra t. l. je Naš dom v San Justu praznoval 25-letnico svoje slovenske šole Franceta Balantiča.

Začel je slavnost predsednik Našega doma S. Mustar s pozdravom udeležencev ter zahvalo vsem „od voditeljice Angelce Klanškove in preko dr. Starca do vseh, ki so sodelovali kakor koli pri Balantičevi šoli“, obenem pa vse povabil že na prihodno — čez mesec dni — dvajsetletnico doma, „da bi bil čim lepši in mogočnejši izraz naše povezave pri delu za lepšo bodočnost slovenstva v Argentini“.

Na sobotni prireditvi so bili med častnimi gosti tudi Miloš Stare predsednik NO za Slovenijo, Marjan Loboda predsednik Zedinjene Slovenije in dr. Tine Debeljak predsednik SKA z gospem.

IGRA: J. JURČIČ — „DOMEN“

Nato je Balantičeva šola postavila na oder priljubljeno povest Josipa Jurčiča „Domen“, menda v priredbi dr. I. Česnika (na programu prirediteljev ni imenovan), ki je tudi kot begunec umrl v pregnanstvu.

Igro je pripravil za oder znani režiser in igravec Frido Beznik, že stalen gost sanjuških odskih prireditev. Tragično povest je že prvi dramaturg priredil v ljudsko igro s „srečnim koncem“, Beznik pa je še odstranil vso natrpanost in nepotrebnost tako, da je postavil pred nas očistočeno resno dramo, ki je imela svoje poudarjene razvojne momente, da je držala v napetosti gledavce. Ker Naš dom še ni imel pravzaprav odra, le provizorično sestavljen podij, je oder poenostavil v eno sceno: v sobo bogatega Ankeinega očeta in v notranjico bajte Domnove matere, vmes pa je še ostalo prostora za vaško pot. S svetlobo je osvetljeval tisti del, kjer se je odigravalo dejanje. Tako se je večje izognil vsem spremembam kulis. Scenarijo je — kot vedno — zelo učinkovito napravil Tone Oblak. Režiser je imel opraviti z izključno mladimi igravci, kar bodi poudarjeno: vsi so bili absolventi Balantičeve šole! Z mladino je tvegano igrati karakterne stare vloge, če pa mladost kar prekipava v nji in ji morda maska ne poveča let. Tako mati (Irena Urbančičeva) ni mogla (ali ni hotela?) zatajiti svoje mladosti v obrazu, dasi je v besedi in drži dobro podala svojo vlogo. Prav tako sta bili dobri sestre Marta in Irena Malovrh, kot gruntarjeva hči in dekla, dasi vloge že sami po sebi nista posebno izraziti. Boljše tipe so imeli na razpolago moški igravci. Tako je bil Franci Strubelj prava karakterna Jurčičeva postava; pa tudi graščak (Franci Uštar) je postavil dostojanstveno a zlobno osebo s pravilno umirjenostjo. Med drugimi osebami je vzbudil pozornost zlasti Blaž Miklič kot zapiti učitelj najprej in potem še kot eden vaščanov. Morda je on v stranskih vlogah pokazal največ igralskega talenta. Glavno tezo pa je nosil Domen, Tone Erjavac, ki ga kot dobrega igravca poznamo že od prej, kakor tudi Janez Krajnik (oče): spadata že v „železno“ rezervno sanjuškega mladinskega odra. Tu di župan, Marko Mustar, kakor policaj in vaščan (Cukjati Franc, Urbančičev Evgen) so bili na mestu, kar vse skupaj je dalo dobro odrsko podobo te romantične ljudske igre. Režiserjeva zasluga je, da je vse te like usklajdal v napeto dogajanje, ki je samo v koncu — ob skupni odprti sceni obeh odskih polovic — v enem delu malo zastajalo v tempu. Velika zasluga tako režiserja kakor tudi igravcev, predvsem Balantičeve šole pa je v — odrskem jeziku, ki so ga vsi brezhibno obvladali. Človek je vesel, ko tukaj rojena mladina govori tako, kot da bi bila vzgojena v najpristnejšem slovenskem okolju. Zato so tudi vsi želi veliki aplavz, režiser in scenograf še posebej.

Pogostitev

Nato je šolski odbor, ki mu načeljuje Pavle Malovrh, povabil vse udeležence na majhno pogostitev v šolske prostore, ki so bili spremenjeni v lepo, bogato obloženo pogostitveno. Predsednik je pozdravil spet prisotne goste in še enkrat poudaril delo Balantičeve šole v teh 25 letih ter seveda na prvem mestu Angelce Klanškove, voditeljice že od vsega početka. Bivša učenka gđ. Marta Malovrh se je nato z izbranimi besedami prisrčno zahvalila vsemu sedanjemu in bivšemu učiteljskemu zboru pa tudi staršem za njih skrb in žrtve ter za tako lepo pripravljeno jubilejno srečanje. Nato je pred. P. Malovrh razdelil med vse, ki so kdaj sodelovali pri Balantičevi šoli, posebno darila pa tudi drugim — tako učiteljem in učiteljicam sosednjih slovenskih šol ter vidnejšim javnim delavcem, ki so se kakor koli odzvali prosvetnemu delu v Našem domu. Darila so bila prav posebna in presenetljiva: slednji je prejel prav tisti večer izšlo nanovo izdano pesniško delo patrona sanjuške šole Zbrano delo Franceta Balantiča v ureditvi F. Papeža ter z uvezeno stranjo s posvetilom „Za srebrni“.

Izšla je te dni za stoletnico rojstva bivšega ribniškega dekana Antona Skubica v reprezentativni izdaji njegova Zgodovina Ribnice in Ribniške pokrajine, v uredništvu njegovega rojaka notarja Jožeta Lesarja in s pomočjo mecenke podpore ribniških rojakov v svetu. Knjiga, ki jo je sestavljali ves čas svojega dekanovanja v Ribnici, je mogla iziti šele sedaj v emigraciji. Obsega ni manj kot 800 strani ter je ilustrirana z okrog dvesto podobami. Stane 2.500.— pesov. Knjigo samo naznanjamo. Poročilo o njej bomo priobčili prihodnjič.

jubilej — 12. septembra 1976.“ Izredno pomembno in lepo darilo, kot si ga lepšega ni mogoče misliti! Zraven pa še izrezljani argentinski narodni motivi npr. gavi, pa tudi krožnik z reliefno Brezjanskim Marijo itd. Dragocena darila! In številna!

Po tem obdarovanju je spregovoril v imenu SKA dr. Tine Debeljak, omenjajoč pravkar izdano Balantičev zbirko pesmi. Nato je predsednik NO Miloš Stare čestital k jubileju z udnimi spodbujajočimi besedami ter za njim predsednik Zedinjene Slovenije Marjan Loboda. Po izrečenih čestitkah, se je razvil živahen družabni razgovor.

SLAVNOSTNA AKADEMIJA

Prava slovesnost pa je bila šele v nedeljo. Po sv. maši v farni cerkvi je bila šolska akademija v Našem domu. V sredini odra je visela še zastrta s tenčico, nova velika podoba pesnika F. Balantiča, ki jo je narisal S. Snoj, ob njej slovenska in argentinska zastava s častno stražo v narodni noši. Na vsako stran dva zbora: otroški in mladinski. Oba izključno s sedanjimi in bivšimi učenci Balantičeve šole. — Po odpetju obeh narodnih himen, je napovedavka v narodni noši Magda Zakrajskova povezovala spored, ki ga je začel otroški šolski zbor pod vodstvom Anice Mehletove. Zapel je nekaj pesmi, pri katerih so prišli do veljave nežni otroški „solisti“ Lučka Jerebova, Irena Lovšinova in Metka Malovrhova. Sledila je prav za to priložnost zložena Kalinova zborna deklamacija, pri kateri so sodelovali vsi razredi šole.

Govor gđ. Miriam Jerebove

Nato je imela govor bivša učenka visokošolska Miriam Jerebova, ki se je zahvalila v imenu bivših učencev šole svojim učiteljem in podala tudi statistiko razvoja. Začela je — v Cankarjevem letu — z idealizmom učitelja Martina Kačurja, ki je bil enak tistim, ki so pred 25 leti ustanovili to šolo, ko so imeli samo šole 18 učencev. Danes jih hodi v šoli 115, tristo pa jih je že zapustilo. Starši 27-ih učencev pa so tudi sami obiskovali to šolo in uživali prijetnost „ringariranja“, bele lile in dolgega vlaka, ki jih je vozil skozi trden most. Toda kronika se ni zadovoljila samo s temi sumarnimi števili, temveč je na podlagi velikega statističnega pregleda, da je visel na odru, ilustrirala tudi postopno rast in razvoj od l. 1951 do 1976. Začeli so učitelji z 18 učenci, toda v l. 1960 jih je bilo že 104. In odslej jih je vedno čez sto: Največ jih je bilo l. 1963 in 1964: 126! Danes jih je spet 115. — Nato se je zahvalila vsem vzgojiteljem posebej. Zdi se nam vredno ta del ponatisniti, da vidimo, kdo vse se je s plemenitim idealizmom žrtvoval v teh 25-ih letih za sanjuško mladino.

„Voditeljica šole, gđ. Angelca Klanšek je zastavila vse svoje zmožnosti, svoje energije in hotenja za oblikovanje mladih src. Petindvajset let že posreduje ključne do modrosti, ki vsebuje pot k resnici in krepostnemu življenju, kot pravi Priglar v Svetem pismu. V Jobovi knjigi pa beremo, da je modrost v strahu božjem in da je pameten človek ta, ki se varuje zlega. Na to so še posebno bili pozorni naši veroučitelji. Sedanj, dr. Alojzij Stare, se že trinaest let posveča delu v šoli, prelat Franc Novak pa je poučeval devet let. Tekom devetih let je Katica Cukjati oblikovala in vzgajala otroke ter jih učila kritično presojati, zlasti na področju zgodovine. Sedem let je poučevala Marija Mehle por. Selan; Anica Mehle pa že šest let uri mlada grla in goji slovensko pesem. Po pet let sta poučevali Majda Tomažin por. Bukovec in Miriam Jereb, štiri leta Marija Tomažin por. Mehle, Francka Tomažin, ki je sedaj karmeličanska sestra Miriam sv. Jožefa, Marica Zakrajske por. Skvarča, Terezka Osojnik in Marija Tomaževič por. Oven. Tri leta so poučevali prva voditeljica Balantičeve šole Mija Markez, katehet Stefan Novak, Ljuba Lipušček, Marjanka Furlan, Kristina Jereb in Marija Krajnik. Dve leti Lenka Bras por. Bergant in Nežka Furlan; eno leto pa Lidija Zakrajske in Irena Urbančič.

„Zdrav duh v zdravem telesu“, so dejali Grki. Tudi mi nismo zanemarjali telesne vzgoje, v katero so nas uvajali Emi Urbančič, Franci Plesničar, Marko Fink, France Zupanc, Franci Uštar, Andrej Selan in Franci Urbančič.

V Sv. pismu se opozarja starše, naj vzgajajo otroke in oblikujejo njih duše, da ne bodo sokrivi njih nesreče. Naši starši so vzeli to zares in niso popustili vzgojnega dela le učiteljem, temveč so doma skrbeli, da so dorasli verni in narodu zvesti mladi in mladenke. Stalno so stali šoli ob strani, nekateri so se tudi silno zanimali in pridno sodelovali. Osnovali so odbor staršev, kateremu so predsedovali Rudi Bras, Janez Jereb, Marica Zakrajske, Albert Malovrh in Pavel Malovrh.

Mesec za mesecem spoveduje otroke msgr. Anton Orehar, jim mašuje in vpleta v pridigo zlate nauke za življenje. To delo že vrši vrsto let.

Kot čebela marljiva Ivanka Puhkova pomaga v šoli teden za tednom že dvajset let. Vodi in ureja knjižnico, skrbi, da so žoge na mestu, da nobena učiteljica ne ostane brez malice, vrača pozabljenim jopiče, ravnila, knjige, vodi ranjenke na Prvo pomoč. Kar ne moremo si predstavljati, kako bi potekale sobote brez njene pažnje.

Umetnost, to iskanje lepote, rojene iz hrepenečega človekovega srca, nam v teatrski obliki približava Frido Beznik z igrami, ki nam jih je režiral, Tone Oblak pa s prekrasnimi scenami.

V naši šoli smo uprizorili že vrsto iger, med njimi „Očala“, „Zaklad“, ka-

tere avtor je Sanjušan Maks Osojnik, „Zaspala rožica“, „Rdeča Kapica“, „Janko in Metka“, „Glas iz gozda“, „Miklavževa delavnica“, „Zlatko“ in „Od pastirja do cesarja“.

Bivši in sedanjí učenci smo vsem tridesetim učiteljem in vaditeljem, ki so poučevali, in ki še poučujejo na naši šoli, srčno hvaležni za njih trud in za njihovo delo, prežeto z neizmerno ljubeznijo.

Po tej lepi kroniki Miriam Jerebove je nastopil predsednik šolskega odbora Pavel Malovrh, ki je po zahvali vsem sodelavcem poklical na oder voditeljico Angelco Klanšek. Ta je potem odkrila novo podobo Franceta Balantiča, ki bo odslej krasila šolske prostore. Voditeljici se je nato v imenu vseh slovenskih šol zahvalil nadzornik F. Vitih, voditeljica sosednje Slomškove šole Lenka Malovrh pa ji je izročila velik šopek rdečih nageljnov.

Slavnostni govor

Nato je nastopil slavnostni govornik dr. Jože Krivec, znani častivec Balantič-pesnika. V govoru je poudaril pomen Balantiča kot pesnika, ki je dal ime tej šoli: „Otroci naj gledajo v Balantiču vzor svobodnega duha, ki mu tudi sila ni mogla streči poleta, vrelec lepote v besedi in misli ter simbol čistege slovenstva.“ Nato pa je govoril o pomenu slovenske šole za našo mladino in vzgojo pri učenju jezika in čuvanju narodnih običajev, zlasti pa ohranitvi našega duha v bodočih rodovih. „Kako žalostno bi bilo, ko bi naši otroci ne molili več očenaša v materinem jeziku, ko bi se ogibali poti do božjega hrama, ko bi jim tuja miselnost prodrila do srca ali bi zven srpa in klavira zbujal v njih odobravanje. To bi bil njihov pogin in naša največja bolečina.“ Končal pa je: „Želel bi, srčno bi želel, ko bi vsakdo iz Balantičeve šole mogel v najvišjih svojih letih s priznanjem vzkliti: Najlepše je bilo v Balantičevi šoli!“

Po dr. Krivčevem govoru je mladinski zbor pod vodstvom A. Selana zapel nekaj pesmi.

Konec slovesnosti pa je sklenila udrarna Slovenska smo mladina.

SLOVENCI V ARGENTINI

ALOJZIJA SEDEJ — umrla



Prav na dan 46. obletnice poroke je v torek 7. t. m. pred Malim šmarom odšla po večmeščnem hudem trpljenju po zasluženem plačilo v boljše življenje gospa Alojzija Sedej.

Rojena 16. junija leta 1909 na Viču pri Ljubljani je rasla v takratni mladinski organizaciji Orlic, ki jo je izoblikovala v zavedno Slovenko in versko trdno. Poročila se je z Lojzetom Sedejem, kateremu je skozi vse življenje bila zvesta družica, tako v njegovem poslovnem kakor tudi v družinskem življenju. Ko se je moral mož s tisoč drugih Slovencev umakniti pred nasiljem, ki je zavladalo v naši zemlji leta 1945 in se je kasneje naselil v Argentini, je bila njegova največja skrb, da bi se čimprej spet združil s svojo družino. Leta 1964 sta za njim prišli ga. Alojzija in hčerka Marija, s katerima je spet začel s poslovnim delom in vsi skupaj so si napravili lep dom v Villa Adelina. Ob ustanovitvi Slovenskega doma v Carapachayu je začel g. Lojze v njem aktivno sodelovati, zadnja leta je njegov predsednik, ob strani pa mu je zvesto pomagala pokojna gospa, ki je imela na skrbi priznano kuhinjo v našem domu in mu s svojim nesebičnim delom veliko pripomogla k uspehom. Zato jo bo Pom ohranil v lepem spominu.

Pogreb je bil v sredo 8. t. m. na praznik Marijinega rojstva. V hiši je daroval sv. mašo msgr. Anton Orehar ob asistenci krajevnega župnika g. Matije Borštnarja in velikem številu prijateljev in znancev od blizu in daleč. V lepem govoru je msgr. Orehar opisal pokojnično življenje, zlasti pa njeno smrt. Pokopali smo jo na pokopališču v Boulogne. Na grobu se je od nje poslovil v imenu naše skupnosti v Carapachayu in Slovenskega doma g. Škulj in se ji zahvalil za njeno delo in zgled, ki nam ga je zapustila.

Svobodna Slovenija, katere zvesta bravka je bila skozi 20 let, izreka možu Lojzetu in hčerki ge. Mariji in njeni družini iskreno sožalje, pokojni pa naj dobri Oče poplača z večnim življenjem.

SLOVENSKA VAS

Prosvetni večer v Hladnikovem domu

V soboto, 11. septembra, so vse štiri skupine naraščajnic in naraščajnikov pripravile kulturni večer. Ta večer se je vršil v sklopu 25. mladinskega dne.

Naraščajnice in naraščajniki so staršem z namenom, da se z njimi tesno povežejo, pokazali, kako poteka eden izmed njihovih vsakotredskih sestankov.

Povabili so jih torej na aktivno sodelovanje pri skupni molitvi in premišljevanju evangelija. Za tem so se vrstile druge reči: pravljica, točka o živalskih sledovih, šport, to je poročilo o zadnji olimpiadi in prva pomoč, kjer so pokazali kratek film o prvi pomoči pri težkih nesrečah. Film so fantje in dekleta, bilo jih je okrog petdeset, v (Nad. na 4. str.)

KOROŠKA

DISKRIMINACIJA TUDI V ŠPORTU

Mnogo se govori in piše o „nemškem prastrahu“ pred nasilnim poslovenjenjem nemške večine na Koroškem. Sedaj je ta „prastrah“ prišel v kosti tudi na — športnem polju. V Celovcu deluje Slovenski akademski klub, ki ima precej uspehov v svojih nastopih na nogometnem polju. Svojega igrišča seveda nima in je pač tekme igral na celovškem mestnem igrišču. To pa seveda ni šlo v račun nekaterim, najbrž so se bali poslovenjenja celovškega nogometnega življenja. In tako je celovški podžupan Vallona čisto politične narave, s katero hoče SAK-u onemogočiti razvoj in če bi bilo mogoče tudi uničiti.

SLOVENSKA VAS

obliki vprašanj in odgovorov sami komentirali.

Večer ima še drug pomen: Tu se je v uvodu k posameznim točkam govorilo o ciljih in namenih mladinskih organizacij; naj pokažemo samo eno točko, na primer prvo pomoč, ki jo je uvedla gđ. Kati Glinškova.

Več vredni kot vse zlato in srebro vsega sveta ste za nas vredni vi, naši starši, vi, naši bratje in sestre. Potom vas pa spoznavamo, da je vreden vsak človek, ker je naš brat. Naš brat je, četudi nam ni simpatičen, celo, če nas sovraži.

Zato skušamo hoditi po stopinjah sester usmiljenk, svetega Vincencija in njegovih sinov, matere Terezije, Friderike Barage in, zakaj ne, zdravnika dr. Janeža in še toliko drugih znanih in neznanih bratov, ki na tako vzvišen način ljubijo svojega bližnjega, in se tako učimo služiti svetim, kakor pravi sveti Pavel, za katerega je služba bližnjemu liturgična služba. Z eno besedo, je nadaljevanje maše.

Učimo se prve pomoči, ne zato, ker bližnjega potrebujemo, ampak zato, ker mu služimo.

CASTELAR Popravek

Iz poročila o volitvah v upravni odbor društva Slovenske pristava, ki je bilo objavljeno 9. septembra je izpadla vrsta: za kulturnega referenta Miha Gaser, za mladinskega referenta Jure Ahčin.

Tako je bolj poudarjen smisel stavka o volitvah, ki piše o „težnji po pomladitvi odbora“ v članku „Družinska nedelja na Pristavi“.

OBVESTILA

NEDELJA, 26. septembra:

V Slomškovem domu velik Slovenski ljudski tabor. Zbiranje ob 9: dviganje zastav, pozdrav in sv. maša ob 10. Popoldne prične program ob 15. uri. Čast dajemo — pravico zahtevamo!

NEDELJA, 3. oktobra:

V Slovenskem domu v San Martinu velika sanmartinska tombola.

V Slovenskem domu v Carapachayu bo po maši družinsko kosilo.

Romanje rojakov iz okraja Castelar v slovenske cerkev Marije Pomagaj ob 16. uri.

SREDA, 6. oktobra:

V Slovenski hiši sestanek Zveze slovenskih mater in žena ob 17. uri. Predaval bo mgr. Anton Orehar.

NEDELJA, 10. oktobra:

20-letnica Našega doma v San Justo.

NEDELJA, 17. oktobra:

Na Pristavi mladinski dan.

NEDELJA, 24. oktobra:

V Slovenski hiši tradicionalna skupna misijonska proslava. Začetek ob 16. uri.

SOBOTA, 30. oktobra:

Proslava Narodnega praznika in dneva slovenske zastave v Slovenski hiši.

SOBOTA, 13. novembra:

Zaključna proslava Slovenskega srednješolskega tečaja ravn. Marka Bajuka v Slovenski hiši.

* * *

Od 1. do 3. oktobra bodo duhovne vaje za dekleta in fante. Za dekleta v zavodu „Maria Auxiliadora“ v San Miguelu; za fante pa v Domu duhovnih vaj „San Ignacio de Loyola“ v San Miguelu.

* * *

Duhovne vaje za izobražence pa bodo od petka 8. oktobra od 20. ure do nedelje 10. oktobra popoldne v Domu.

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-4413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20.
Zahtevati določitev ure na privatni
telefon 628-4188.

duhovnih vaj „San Ignacio de Loyola“ v San Miguelu.

SKAD vabi akademike na večerjo, ki bo v soboto 16. oktobra. Prijave na tel. 624-0127 do 8. oktobra.

* * *

Osrednja odbora Slovenske fantovske zveze in Slovenske dekleške organizacije sporočata vsem mladim glasbenikom, da bo 27. novembra t. l. pevsko-glasbeni festival. Nastopate lahko v vseh panogah glasbe, razen zborov — a capella.

Prijavite se lahko do vključno 12. oktobra na telefon: 658-6772.

Vodstvo Slovenskega srednješolskega tečaja ravn. Marka Bajuka sporoča profesorjem, dijakom in staršem, da bo pouk še 25. septembra, izpiti 9. in 23. oktobra; 30. oktobra seja profesorskega zbora; 6. novembra skupni šolski izlet in 13. novembra zaključek tečaja.

* * *

DRUŠTVENI OGLASNIK

Učiteljska seja bo v sredo 29. septembra ob 20. uri v prostorih Zedinjene Slovenije. Vsi lepo vabljeni!

Pisarna in knjižnica Zedinjene Slovenije je odprta vsak dan od 16. do 20. ure.

Sedmi večer Slovenske kulturne akcije

LITERARNI ODSEK

PREDSTAVITEV NOVE KNJIGE:

France Balantič: Zbrano delo

Predstavil jo bo urednik zbirke France Papež
Člani dramskega odseka bodo recitali Balantičeve pesmi
Slovenska hiša, Ramón Falcón 4158 v soboto, 2. oktobra ob 20

VELIKA SANMARTINSKA TOMBOLA

v nedeljo, 3. oktobra. Začetek ob 15.30

Glavni dobitek: moderen living (vreden nad 5 milijonov pesov)
in poleg tega še 30 vrednih tombol in nad 10 činkvinov.

Po tomboli

DRUZABNA PRIREDITEV

Na razpolago: mendoško vino, čevapčiči itd.

Vse sanmartinske rojake obveščamo, da jih bodo v soboto, 25. sept. in v nedeljo, 26. sept., obiskali odborniki doma in prosili za dobitke.

KREDITNA ZADRUGA "SLOGA" z. z. o. z.

Bmė. Mitre 97 — Ramos Mejía — T. E. 658-6574

ISČE OSKREBNIKA za svojo kinto v Villa Udaondo
Nudimo dobro stanovanje, plačo po dogovoru z vsemi socialnimi dajatvami in možnost prevzema gostinskega obrata. Mesto primerno zlasti za zakonski par, kjer ima eden od zakoncev drugo stalno zaposlitev. Informacije osebno v naši pisarni v uradnih urah, ponedeljek, sredo in petek od 15. do 19. ure ali po telefonu.



RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra Municipalidad

AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem
velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejšo pohištvo.

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE
ZAMORA



26. septembra 1976
Ob 9. uri zbiranje; ob 10. uri
pričetek. Popoldne ob 15. uri.

PRVIČ se bomo kot organizirana skupnost javno poklonili Ivanu Cankarju, Simonu Gregorčiču, Dragotinu Ketteju in Srečku Kosovelu na veliki manifestaciji!

PRVIČ se bomo javno zahvalili besednim ustvarjalcem med nami!

ODLOČNO bomo izrazili svojo solidarnost s slovensko Koroško!

V nedeljo, 26. septembra 1976, je mesto zavednih Slovencev na SLOVENSKEM LJUDSKEM TABORU v SLOMŠKOVEM DOMU!

Ludvik Puš

NA DOLGO POT

„Ali se še kaj ukvarjate z glasbo, ki je v šentvidskem zavodu za vami tako vidne sledove zapustila?“ me naenkrat vpraša in se na zofi pomakne bliže k meni.

„Moram reči, da me ravno moje muzikalno znanje v teh letih begunstva najbolj uspešno reže iz stisk in težav,“ mu odvrnem. „Največ se moram zahvaliti glasbi, da se mi je posrečilo ves čas ostati zunaj taborišč.“

Nato sem pogovor napeljal na svoj sedanj položaj in mu ga v kratkih potezah narisal. Zaradi nameravane izselitve v Ameriko potrebujem neke dokumente zasedbene oblasti iz cone, kjer sedaj živim, a nisem se francoski oblasti nikoli prijavil. Razložil sem, zakaj se nisem. Vso zgodbu begunstva sem na kratko razgrnil preden in mu seveda zlasti razložil vzrok, zakaj sem prišel v francosko cono, ko sem iz varnostnih razlogov moral bežati iz angleške. Z vidnim zanimanjem me je poslušal, in ko sem končal, je rekel:

„To se bo vse prav uredilo,“ in takoj vzel telefon v roke.

Nato mi je svetoval, naj napišem na polo papirja v nemščini čisto na kratko pa pregledno vse kar sem pravkar njemu povedal, ne da bi kar koli izpustil. Potem pa naj pridem s tisto

polo nazaj k njemu, on pa bo medtem pripravil primerno priporočilo.

Tako sem se podal v bližnjo kavarno, se vsedel k mizici, naročil kupo kapucina in začel sestavljati predlagano poročilo. Moral sem zbrati vse svoje misli in temeljito brskati po spominu, ker se v resnici ni bilo tako na kratko zgodilo, kakor je bilo treba na kratko zajeti v to pisanje. Ko sem imel vse na papirju, sem se res kar oddahnil in naročil še eno skodelico kapucina, pri tem pa razmišljal, kako bo francoski komandant na to gledal. Vrnil sem se h g. Stanku, ki je imel že pripravljeno priporočilno pismo na šefa francoske oblasti. S tem pismom, ki ga je pustil odprtega, da ga lahko preberem, in s prej omenjeno polo, kjer sem bil napisal izjavo v nemščini, sam se potem odpravil v poslopje komande, kjer me je bil prijazni slovenski rojak že naprej po telefonu prijavil.

Tam me je sprejela tajnica, ki je poleg francosčine govorila tudi tekočo nemščino. Izročil sem ji Stankovo pismo in svojo vlogo, kar vse je odnesla v sosednjo sobo. Kmalu se je prikazal na vratih srednje velik, po činu visok oficir, me prijazno povabil v svojo sobo, z nama je vstopila tudi tajnica, da bo tolmačila v francoščini, kar bom jaz povedal v nemščini. Blagohotno je kimal

(79)

k vsemu, kar mu je rekla in pripomnil, da je z zadovoljstvom vzel vse na znanje, kar mu je že njegov dobri prijatelj gospod Stanko o meni po telefonu povedal. Obljubil je, da bo skrbel za čimprejšnjo dobro rešitev moje zadeve, tajnici pa naročil, naj v tem smislu vse potrebno takoj ukrene. Potem mi je še segel v roko in se prijazno poslovil, želeč mi vse dobro za bodočnost v novi deželi.

In tako se je spet enkrat naglo in gladko, tako povsem mirno rešilo eno poglavje — med mnogimi drugimi na popotovanju v tuji svet —, ki je ženi in meni povzročilo toliko nepotrebnih skrbi. Ko sem se vozil pozno popoldne tistega dne nazaj proti Hopfgartnu, sem v vlaku tehtal vse dogodke tega, dotlej s skrbjo in bojaznijo prepletenega dne, in primerjal čudoviti iztek, se mi je sedaj, ko je bilo vse mimo, kar neprestano porajala misel, kako dobro bi bilo, če bi ne bilo vseh mučnih skrbi, ki so večkrat čisto nepotrebne. Spet se je zablisnil v spominu „kotmarski avto.“

Pred mojim odhodom iz francoskega glavnega urada mi je še tajnica zagotovila, da bodo kmalu prišle po uradni poti vse potrebne listine, med katerimi bodo tudi važne nove osebne izkaznice, izstavljene v francoski coni. Tako lepo je vse to bilo, da sem komaj čakal končne postaje, da ženi hitro vse to povem. To bo vesela!

Res so v razmeroma kratkem času prispеле v moje roke vse obljubljene listine, signal za „postopek“ emigrira-

nja v Ameriko je bil odprt in v uradih IRO se je začel najin „slučaj“ pomikati po uradni poti naprej. Čakala je naju cela rajda izpraševanj, zasliševanj, zdravniških pregledov in drugih takih stvari. Ker nisva živela v taborišču, kamor pridejo tozadevne komisije na lice mesta, se je bilo treba voziti v Innsbruck. Kar bi bilo zelo enostavno in lahko opraviti ob enem samem obisku, si moral zaradi obsežne birokracije dvakrat ali trikrat na pot. Od ene stopnje postopka do druge je bil menda potreben in predpisan čas za preverjanje dobljenih podatkov, in dokler ti niso bili presejani, proces ni mogel naprej. Vse ob svojem času, je bila deviza, in nobene naglice! Če se na kaki stopnji postopek zatakne in obstane, se vse skup odloži na prihodnjo rundo, kar praktično pomeni: vsaj za dva meseca.

Tako sva kar precejkrat potovala v tirolsko glavno mesto, pa ti izleti niso bili preveč mikavni, čeprav je Innsbruck zelo lepo mesto. Ko sva tam bila prvič, je bil na visokih gorah, ki prav tesno obkrožajo mesto, še sneg segajoč po pobočjih kar nizko v dolino, mesto samo pa vse v razkošnem cvetju marelic in črešenj, katerih na goste posejane drevesne oznanjajo sredi snega zmago tople pomladi nad mrzlo zimo. Kakšen čudovit pogled, ki napravi na človeka nepozaben vtis! Kljub vsemu temu najini izleti v to mesto niso bili nama preveč ljubi; preveč je bilo neprijetne birokracije in preveč strašansko dolgega čakanja po uradih.

Kot je bilo že povedano, ni bil hofgartenski župnik prav nič navdušen nad najino izselitvijo v Ameriko. Zmeraj več upravnih in gospodarskih problemov fare je skušal odlagati na moja ramena, da bi se sam mogel bolj intenzivno posvečati dušnemu pastirstvu, ki je bilo na obsežni fari pri samo dveh aktivnih duhovnikih zares obširno. Čas pa je prinašal nove probleme.

V zadnjih mesecih so se pri župniku ponovno oglašali člani krajevnega šolskega odbora in zastopniki občine zaradi zamenjave nekih zemljiških parcel. Treba je bilo misliti na zidavo nove ljudske šole, kajti stara v nobenem oziru ni več ustrezala. Cerkev je lastovala prav ob robu trga nekaj zelo lepih za gradnjo primernih parcel, dočim so občinska zemljišča ležala daleč proč in v neprikladnih legah. Pritiskali so na župnika, naj pristane na zamenjavo po ključu: enaka površina za enako. Duhovniku se taka „kupčija“ ni zdelala pravična, in tudi res ni bila.

Dobrohotno in nekoliko v zadregi me nekega dne vpraša, če bi ne mogel jaz tudi to njemu neprijetno in neljubo nalogo vzeti z njegovih ramen in razmišljati, kako bi bilo najbolj prav, da se ukrene.

Ko sem se nekega jutra spet odpravil v Innsbruck na IRO urade, me u-stavi na obširnem farovškem hodniku in začne, če bi vendarle ne bilo še vedno mogoče opustiti misel na Ameriko in se odločiti, da ostanem tukaj.

(Bo še)